

Siguldā

22.08.2019 Nr. 3.8/4911/2019-N

Pēc pievienotā saraksta

Par Spānijas kailgliemeža izplatības ierobežošanu

Dabas aizsardzības pārvalde pēdējā gada laikā saņem regulārus dažādu Latvijas pašvaldību iedzīvotāju ziņojumus un sūdzības par Spānijas kailgliemezi *Arion vulgaris*. Gliemeži nereti tiek konstatēti lielā skaitā un tie nodara ievērojamus postījumus dārzu īpašniekiem.

Spānijas kailgliemezis ir ierindots Eiropas simts visinvazīvāko dzīvnieku sarakstā. Kopš 2009.gada šī suga ir sastopama arī Latvijas teritorijā un šobrīd ir konstatētas un apstiprinātas vairāk kā 60 sugas atradnes, kuras lokalizējas galvenokārt Latvijas centrālajā daļā. Dabā Spānijas kailgliemezi var atpazīt pēc vairākām pazīmēm: bezmugurkaulnieks ir no 7 cm līdz 14 cm garš; ķermenis ir plats un nedaudz saplacināts; krāsa variē no brūngani pelēkzaļai līdz oranžai; pēda ir balta vai pelēcīga un to klāj gļotas; uz ķermeņa virsmas ir labi saskatāmi izcilnīši. Tas labprāt uzturas mitrās vietās un ir novērojams no rīta, vakaros, naktīs un lietus laikā. Ārēji Spānijas kailgliemezis *Arion vulgaris* ir ļoti līdzīgs sarkanajam kailgliemezim *Arion rufus*, kas ir sastopams Latvijas dienvidrietumos: Embūtē un pie Liepājas ezera. Minētā iemesla dēļ sākumā eksperti precīzi nosaka kailgliemeža sugu un tikai tad tiek apstiprināta jauna atradne.

Sugas ietekme var izpausties dažādi, un tā ir jāvērtē kompleksi, neaprobežojoties vienīgi ar tiešu kailgliemežu ietekmi uz dabiskajām ekosistēmām, piemēram, savairojoties lielā skaitā, kailgliemeži var apdraudēt vietējās augu sugas gan apēdot tās, gan pārnēsājot dažādus augu patogēnus. Tāpat Spānijas kailgliemezis izkonkurē un barojas ar citām bezmugurkaulnieku sugām, piemēram, gliemežiem un slienkām. Dabiskos biotopos suga apdraud vietējās gliemežu sabiedrības. Ir novērota krustošanās ar tuvāk radniecīgajām *Arion* ģints kailgliemežu sugām, kā rezultātā tās asimilējas un izzūd. Suga var izplatīt jaunas parazitāru un patogēnu sugas, kas ar gliemežiem tiek ievestas no citiem reģioniem. Latvijā apdraudētākie dabiskie biotopi ir platlapju meži, gravu nogāžu meži, mežainās kāpas un zālāju biotopi.

Latvijā nav ziņu par Spānijas kailgliemeža ietekmi uz cilvēka un dzīvnieku veselību, taču zinātniskajā literatūrā norādīts, ka šie kailgliemeži var pārnēsāt *Escherichia coli* baktērijas, ir starpsaimnieki vairākām parazitāru sugām, kas invadē suņu dzimtas dzīvniekus; starpsaimnieki parazitiskajai nematožu sugai *Aelurostrongylus abstrusus*, kuras definitīvais saimnieks ir kaķis; zaļbarības piesārņojums ar gliemežiem var palielināt mājlopu risku saslimt ar botulismu, ko ierosina *Clostridium botulinum* baktērijas, kas dzīvo augsnē un var nonākt kontaktā ar gliemežiem.

Gliemežu savairošanās gadījumā lauksaimnieki ir spiesti izmantot dažādus ķīmiskos ierobežošanas līdzekļus, kas rezultējas ar netiešu kailgliemežu ietekmi uz vides kvalitāti vai produkcijas kvalitāti un pašizmaksu. Jau šobrīd suga netieši ietekmē pagaidām nelielas daļas iedzīvotāju dzīves kvalitāti, savukārt masveida savairošanās

gadījumā, suga netieši var ietekmēt ekosistēmu pakalpojumu kvalitāti, samazināt uzņēmēju ienākumus, zemes un īpašumu vērtību.

Latvijas teritorijā kaitēklis galvenokārt tiek ievazāts ar stādiem, pie kuru saknēm atrodas gliemeža oļiņas. Līdz ar stāda iestādīšanu gliemezis veiksmīgi iedzīvojas dārzos un caur ceļmalām, grāvmalām un ūdenstilpju piekrastēm izplatās gan kaimiņu dārzos, gan arī dabiskās teritorijās. Tāpēc ir svarīgi saprast, ka Spānijas kailgliemeža izplatības ierobežošanā būtu jāiesaistās visu invadēto teritoriju īpašniekiem. Tā kā Spānijas kailgliemezis visintensīvāk olas dēj no augusta līdz septembrim, ir jācenšas panākt, lai pēc iespējas mazāks gliemežu skaits sasniegtu olu dēšanas vecumu un izdētu olas. Viena dējuma olas ir vienkopus un vienā dējumā var būt pat vairāk nekā 250 olu.

Nemot vērā augstāk minēto Dabas aizsardzības pārvalde aicina informēt pašvaldības iedzīvotājus par Spānijas kailgliemeža iespējamo ietekmi un rīcību tā izplatības ierobežošanā, kā arī ziņot par jauniem atradņu gadījumiem, rakstot uz epastu santa.rutkovska@daba.gov.lv un iveta.jakubane@llkc.lv.

Ja Spānijas kailgliemežu atradne ir apstiprināta, Dabas aizsardzības pārvalde aicina rast iespējas veikt Spānijas kailgliemeža izplatības ierobežošanas pasākumus, piemēram:

- visefektīvākā metode ir nolasīt ar rokām vēlu vakarā krēslai iestājoties vai agri no rīta (kad kailgliemeži ir aktīvi) un iznīcināt tos pāršķeļot ar lāpstas vai kāda cita asa priekšmeta palīdzību vai ievietojot uz vienu diennakti 10% vārāmā sāls šķīdumā. Spānijas kailgliemezis savā barībā izmanto arī beigtus vai savainotus savas sugas īpatņus. Tāpēc beigtos gliemežus var atstāt citu īpatņu piesaistīšanai konkrētā vietā, taču šādā gadījumā konkrētā vieta jāapseko atkārtoti. Ja kailgliemeži tiek iznīcināti līdz jūlijam, beigtie indivīdi jāaprok zemē. Ja kailgliemeži tiek iznīcināti augustā, septembrī, lai nepieļautu oļiņu nonākšanu vidē un to izšķilšanos, beigtie indivīdi ir jāsadedzina vai jāievieto vārāmā sāls šķīdumā;
- teritorijā var ierīkot gliemju lamatas. Par lamatām var kalpot kastes, burkas, pudeles ar nogrieztu galu un tajās ievietotu pievilinātājvielu, piemēram, pūstoši augi, suņu un kaķu mākslīgā barību, kombinētā lopbarība;
- teritorijā var ierīkot slīcināšanas slazdus - augsnē līdz augsnes virskārtai ierok trauku, kurā ielej šķidrums kopā ar pievilinātājvielu. Visbiežāk slīcināšanas slazdos par pievilinātājvielu izmanto alu. Ja slazdos būs tikai tīrs ūdens, gliemeži var ātri no tā izlīst ārā. Tāpēc šķidrumam ir jā satur vielas, kas veicina gliemežu noslīkšanu — 1 % vara (vara sulfāts) vai 10 % vārāmā sāls šķīdums;
- ķīmiskā ierobežošana, izmantojot limacīdus - izkaisot granulas vietās, kur tie novēroti visvairāk. Tomēr limacīdu lietošanā jāievēro atbilstošie lietošanas un uzglabāšanas noteikumi.

Ir jāreķinās, ka kailgliemežu ierobežošana ir darbietilpīgs process, kas ir jāveic katru gadu. Tāpēc ir daudzi preventīvi pasākumi, kuru regulāra veikšana palīdzētu Spānijas kailgliemežu izplatības ierobežošanai - regulāra ceļmalu, grāvju malu,

aizaugušu vietu pļaušana gliemeža invadēto vietu tuvumā. Nopļauto zāli ieteicams novākt, lai gliemjiem nebūtu vietu kur paslēpties. Ņemot vērā, ka gliemjus piesaista arī komposta kaudzes, rekomendējama slēgta tipa komposta tvertņu lietošana, kas nepieļauj gliemju iekļūšanu vai izkļūšanu no tvertnes.

Papildus informācijai aicinām iepazīties Dabas aizsardzības pārvaldes mājaslapā pieejamo 2018. gadā izstrādāto [Spānijas kailgliemežu izplatības ierobežošanas plānu](#), kā arī [informatīvo materiālu par Spānijas kailgliemezi](#).

Ar cieņu
Dabas aizsardzības departamenta
direktore Gita Strode

S.Rutkovska, 26376697
santa.rutkovska@daba.gov.lv

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA
ZĪMOGU